

DOI: 10.5281/zenodo.6772844

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕМОЦІЙНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Psychological and Pedagogical Ambush of Emotional Development of Children of the Middle Preschoolage

Olena Olyshevka

Postgraduate Student

Izmail State Humanitarian University

ll0190472@gmail.com

Abstract

Psychological and pedagogical science has a great number of studies devoted to emotional development and the development of children in the preschool age. Scientists slandered on the need for the development of the emotional sphere, the development of the development of specialness as a destructive force of morality. In this article, it is indicated that the child's emotional sphere is one of the basic rethinks of the deep mental development, the core of the development of the child's specialty, one of the fundamental internal factors that signify a mentally healthy child and the formation of a healthy psyche. The authors of the articles aw that the development of spontaneity, strangeness, humanity is aninvisible, powerful part of the moral development.

Keywords: *psychological and pedagogical ambush, emotions, emotional development, children of the middle preschool age, preschoolers.*

Вступ

Питання розвитку емоційної сфери в контексті формування особистості дитини набувають сьогодні особливої актуальності. Різним аспектам розвитку емоційної сфери, емоційного інтелекту присвячено чимало наукових праць у психологічній та педагогічній площині. Розвинута емоційна сфера дитини забезпечує процес позитивної соціалізації дитини, формуванню відносин у дорослому та дитячому соціумах. У наші дні, коли дитина в буквальному сенсі знаходиться «у владі» засобів масової інформації, що диктують їй дуже розв'язний і агресивний тип поведінки, коли у дітей спотворюються уявлення про доброту, милосердя, справедливість і патріотизм, але разом із тим

множитья дитяча агресивність, конфліктність, то очевидно, що проблема емоційного розвитку стає все більш актуальною й потребує додаткових досліджень. Дослідженням емоційного розвитку, емоційного інтелекту дітей, педагогічних засобів емоційного розвитку займалися видатні дослідники минулого та сучасності, як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, а саме: Р. Декарт, Б. Спіноза, Дж. Локк, Ф. Бекон, Т. Гоббе, Л. Виготський, С. Рубінштейн, О. Леонтьєв. В Україні вивчення емоційного інтелекту набуло значного розвитку у зв'язку з дослідженнями М. Ковриги, О. Носенко, С. Дерев'янка, І. Аршаві, О. Власової.

Мета статті – розглянути та здійснити аналіз психолого-педагогічних засад емоційного виховання дітей середнього дошкільного віку.

Методи та методики дослідження

У дослідженні були використані теоретичні методи: аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури тощо.

Результати

Дитина, яка розуміє почуття іншого, вміє адекватно і активно відгукуватися на переживання оточуючих людей і прагне допомогти іншій людині, що потрапила у важку ситуацію, щось пропустили тут не проявляти ворожість і агресивність. Дослідники зазначають про актуалізацію у дитини потреби до співчуття (Шалдибіна, 2018). Емоційний розвиток особистості, як спонтанний та педагогічно організований процес, заснований на усвідомлюваних переживаннях життєвих вражень та особистого досвіду відносин, пов'язаних із виконанням дитиною моральних норм (Єжкова, 2017). Процес емоційного розвитку особистості розуміється як осмислення та прийняття особистістю моральних норм, здійснення моральної самооцінки, перетворення моральних якостей особистості у внутрішній регулятор поведінки (Джіоєва, 2018).

Від виховного впливу дорослих, від того, які якості будуть сформовані, залежить майбутнє дитини як емпатійної особистості – яка слухає, розуміє внутрішній світ, яка тонко реагує на настрій співрозмовника, співчуваючої, або неемпатійної особистості – егоцентричної, схильної до конфліктів, яка не вміє встановлювати доброзичливі стосунки з людьми (Зайцева, 2017). Отже, роль

дорослого як супроводжуючого дуже важлива і відповідальна. Завдання дорослого – створити психолого-педагогічні умови, щоб адаптація дітей до соціального світу відбулася та пройшла благополучно. Необхідно відзначити, що емоції відіграють важливу роль у житті дітей, допомагаючи приймати реальність і реагувати на неї. Саме емоційний розвиток дуже важливий для гармонійного розвитку дитини, набуття нею основних знань та умінь.

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує, що питанням емоційного виховання та розвитку дітей дошкільного віку присвячено достатню кількість досліджень. Основними принципами духовно-морального виховання та розвитку дітей є: принцип розвиваючої освіти, принцип соціально-педагогічного партнерства суб'єктів освітнього процесу, принцип інтеграції освітнього процесу, принцип особистісно-орієнтованого підходу, принцип діяльнісного підходу, принцип культуровідповідності (Петренко, 2017).

Розпізнання та передача емоцій – досить складний процес. Він вимагає від дошкільника певних знань та відповідного рівня розвитку. Дитина здатна точніше розуміти стан іншої людини, якщо вона знає, які бувають емоції. Результати психолого-педагогічних досліджень показують та дозволяють узагальнити, що діти середнього дошкільного віку загалом здатні правильно сприймати емоційний стан людини: радість, захоплення, веселощі, діти вагаються у визначенні смутку, переляку, здивування. Дошкільнята, перш за все, звертають увагу на вираз обличчя (Тимошенко, 2018).

Отже, актуалізується необхідність у розробці ефективної психолого-педагогічної стратегії, та теоретико-методичної основи розв'язання проблеми дослідження з емоційного розвитку дітей середнього дошкільного віку. У якості стратегії нами обрана сукупність теоретико-методологічних підходів на різних рівнях методології та система принципів. Культурологічний підхід обумовлений об'єктивним зв'язком людини з культурою як системою цінностей, виробленої людством. Діти виховуються у процесі взаємодії з дорослими, зі світом, освоюючи культуру, норми та цінності. Сутність полісуб'єктного (діалогічного) підходу полягає в тому, що особистість – це перш за все продукт і результат спілкування з людьми і притаманних неї відносин. У зв'язку з цим дослідниця О. Філіппова зазначає, що тільки в умовах суб'єкт-суб'єктних відносин, рівноправної співпраці та взаємодії можливий гармонійний розвиток особистості (Філіппова, 2018). Психотерапевтичний підхід передбачає застосування у вихованні та самовихованні умінь та навичок дітей щодо рефлексії власного досвіду, оновлення методик психотерапії з

урахуванням сучасної соціокультурної ситуації. До них належать: арт-терапія у різноманітті своїх проявів (музикотерапія, танцювальна терапія, психодрама тощо), казкотерапія, кольоротерапія, піскова терапія та інші.

Слід відзначити, що забезпечення практичної реалізації процесу емоційно-морального розвитку дітей середнього дошкільного віку включає спеціальні психолого-педагогічні умови реалізації педагогічної діяльності у закладі дошкільної освіти: створення сприятливого емоціогенного середовища у ЗДО, що орієнтує дітей на взаємодію з однолітками; проведення комплексу психологічних ігор та вправ, спрямованого усвідомлення (рефлексію) свого емоційного стану; організацію занять із використанням методуказкотерапії, спрямованих на розвиток емоційного досвіду (Потменська, 2019).

Отже, аналіз психолого-педагогічних фондів з проблеми дослідження дозволили виокремити психолого-педагогічні умови, що сприяють емоційному розвитку дітей середнього дошкільного віку, а саме: створення сприятливого емоціогенного середовища у середній групі ЗДО, що орієнтує дітей на взаємодію з однолітками, педагогами групи забезпечується індивідуальною комфортністю, психологічною захищеністю та емоційним благополуччям кожної дитини та дорослого; активним використанням психологічних ігор та вправ, спрямованих на усвідомлення (рефлексію) дитиною свого емоційного стану тощо.

Висновки

Дошкільний період є сензитивним для формування у дитини уявлень про емоційну природу, а також для організації процесу залучення дитини до ігрової діяльності на основі розвитку емоційної сфери. Гра дитини насичена різними емоціями (страхом, смутком, радістю та ін). У грі розвиваються дружні взаємини, гуманні почуття, діти вчаться поступатися один одному, домовлятися, переживати, допомагати, враховувати бажання. Беручи на себе роль, виконуючи ігрові та рольові дії, розвиваючи та вигадуючи сюжет, дитина може глибоко та осмислено розуміти причини своїх вчинків, тому що все, що відбувається у грі, дитина пропускає через себе. Розвиток багатого емоційного світу дитини немислимий без існування в ньому іграшок та ігрової діяльності. Саме вони служать дитині тим середовищем, яке дозволяє висловлювати свої почуття, досліджувати навколишній світ, вчити спілкуватися і пізнавати себе. Отже, з дослідженням потенціалу ігрових методів у процесі розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку ми й плануємо наші подальші наукові розвідки.